

Prawdziwy wiek
Stanisławy Celińskiej → 56

Tweety idą na wojnę
– nowe media na froncie → 20

Janina Ochojska: Wolę
naiwność niż cynizm → 40

PRZE KROJ

nr 49 (3516), 3 grudnia 2012, cena: 3,99 zł (w tym 8% VAT)
www.przekroj.pl

Hip-hop krzepi

Peja, Abradab, Sokół, Pezet, Pono → 6

INDEKS
371424

49 >

JANUSZ OLEJNICZAK

JERZY MAKSYMIUK
ORKIESTRA SINFONIA VARSOVIA

koncerty

Maurice Ravel

II Koncert fortepianowy G-dur

Dymitr Szostakowicz

II Koncert fortepianowy F-dur op. 102

Sergiej Prokofiew

I Koncert fortepianowy Des-dur op. 10

PREMIERA

Listopad 2012

W tym tygodniu nie piszemy...

... o łączącym dziennikarskiej krwi Grzegorz Braunie. I to nie tylko dlatego, że akurat nas nie pragnie rozstrzelać.

... o Ptaku, wykonawcy utworu, który równie dobrze mógłby rapować Braun. „Ulica wre, a media milczą, nie wiesz czemu”. Szkoda, że Ptaku postanowił zabrać głos.

... o dumie naszej floty powietrznej. Ptaku lata nisko, a dreamliner nie lata wcale, bo ma kłopoty z podwoziem.

... o tym, że Carla Bruni-Sarkozy wysłała panie do robótek domowych, gdyż „miejsce kobiety jest w domu”. A my pytamy, czy chodzi o dom, czy o pałac?

... o tym, że media chcą się aktualnie zajmować wyłącznie innymi mediami. Narcyzm – brzydka rzecz.

... o „awanturze biletowej” w Lublinie. Rysunki na odwrotach biletów komunikacji miejskiej, przedstawiające m.in. czarnoskórego w objęciach kibiców piłkarskich, miały szerzyć tolerancję. A wywołały demonstrację miłośników Motoru Lublin. Bez wątpienia: spalony.

ZUZANNA ZIOMECKA

Na tle Europy jesteśmy świetnie wykształceni – 15-latkowie umieją czytać i aż 68 proc. osób na rynku pracy ma maturę. To najnowsze dane firmy Pearson z raportu „Krzywa nauczania”. Jednocześnie pojawiła się analiza postaw młodych ludzi wobec polityki (raport ISP „Wyborcy 2.0”). Nie dowiedziałam się z niego niczego nowego – mało istotnych dla nas tematów, brak reprezentacji, niewidoczne efekty pracy polityków. Dziwi mnie jednak, że te skargi nie wywołują do tablicy Ministerstwa Edukacji. Bo w szkołach zdecydowanie za mało jest nauki o demokracji i postawach obywatelskich. Mamy przez to całe pokolenie, które czeka, aż przylecą kosmici i zaczną nas reprezentować w Sejmie. Ignorowanie polityki nie jest żadną taktyką – wręcz pogłębia problem. Wygląda na to, że wykształcenie społeczne w Polsce zostało przejęte przez wolny rynek, który skutecznie zamienia nas w naburmuszonych konsumentów. Wejdziemy łaskawie do sklepu, gdy na witrynie pojawi się ciekawy dla nas towar w odpowiednio niskiej cenie. Demokracja działa inaczej – sami musimy kształtować jej ofertę. Kolejne pokolenia dowiedzą się o tym, niestety, prędzej z Wikipedii niż w naszych świetnych na tle Europy szkołach.

MARCIN PROKOP

Media społecznościowe już dawno przestały być tylko zabawką, służącą do dzielenia się zdjęciami z wakacji oraz odnajdywania dawnych miłości. Teraz coraz śmielej podgryzają pozycję mediów tradycyjnych, odbierając im rolę narzędzi zmieniających świat. Arabska wiosna najpierw zaczęła się w sieci, dopiero potem przeniosła na ulice. Dzięki Internetowi udało się zorganizować tłumy zdolne powstrzymać rząd przed wprowadzeniem w życie ACTA. To z Twittera, a nie z telewizji, można było dowiedzieć się najszybciej i najwięcej o przebiegu ostatniego konfliktu między Izraelem a Hamasem (s. 20). Nawet oficjelowi polskiego rządu zdarza się częściej informować o sprawach państwowych na swoich społecznościowych profilach niż konferencjach prasowych. Nic dziwnego, że aktualnie co druga osoba spotkana w modnej knajpie wciska mi w dłoń wizytówkę z tytułem „social media specialist” umieszczonym pod nazwiskiem. Co zwykle w praktyce oznacza, że ma konto na Facebooku i umie je obsługiwać. A to, wbrew pozorom, wcale nie jest taką łatwą sztuką w czasach, gdy niefrasobliwe obchodzenie się z siecią może bardziej zagrozić naszej prywatności niż pękata teczka w IPN (s. 24).

RACZKOWSKI

AKTUALNOŚCI

- 6** → **TEMAT TYGODNIA** Wyjście z bloków Polski hip-hop od lat ma się dobrze – przekonuje Andrzej Cała
- 14** → **ŚWIAT** Fałdy mądrości
- 19** → **EWOLUCJE** One też mają doła Wojciech Mikołuszko o kryzysie wieku średniego orangutanów

GRUBE SPRAWY

- 20** → **NOWE MEDIA** Wojna na tweety i virale Konflikt Izraela z Hamasem w przekazach mediów społecznościowych – opisuje Karolina Przewrocka
- 24** → **INTERNET** Kto nas śledzi w sieci Co można zrobić z naszymi danymi z Internetu – sprawdza Marianna Saska

KUBA DĄBROWSKI

- 28** → **OBYCZAJE** Moda na doktorat Co motywuje dzisiejszych doktorantów – bada Olga Świecicka
- 32** → **MODA** Pani Gracja ciągle w modzie 71-letnią stylistkę amerykańskiego „Vogue’a” – przedstawia Justyna Wróbel
- 36** → **NISZE** Biedny z wyboru Jak można żyć bez pieniędzy, mieszkać na ekologicznej farmie i pisać książki – wyjaśnia Jerzy Ziemacki

ZAWODÓWKA

- 40** → **BYĆ JAK... JANINA OCHOJSKA** Nie mam dobrego serduszka Z szefową Polskiej Akcji Humanitarnej rozmawia Helena Szyjer
- 46** → **FACHOWCY** Mistrzowie szyfrowania Co wiemy o polskich kryptologach – sprawdza Marek Kozubal
- 50** → **PLAN B** Gibraltar: praca pomiędzy skałą a morzem Marianna Saska
- 52** → **RETRO/FUTURO** Nie ma życia bez deski Wspólne sprawy stolarza i snowboardzisty opisują Marta Mach i Agata Napiórska

RACZKOWSKI

- 54** → **TŁUM SZALEJE** Ukaranii fortuną Michał Maltan pisze o tym, jak nie zostać ofiarą własnego sukcesu w biznesie

KULTURA

- 56** → **MUZYKA** Nowa Warszawa według Celińskiej Z aktorką o jej nowej płycie dedykowanej stolicy rozmawia Mike Urbaniak
- 61** → **POP-ATRZ** Diament nad i Kuba Dąbrowski opowiada o genezie kroju pisma używanego do dziś w londyńskim metrze
- 62** → **SZTUKA** Czujna Czułość O galerii: młodej, pięknej i aroganckiej pisze Stach Szablowski

MAT. PROMOCYJNE

- 66** → **DESIGN** Wielkie potrzeby małych ludzi Po świecie wzornictwa dla dzieci oprowadza Wanda Modzelewska
- 68** → **PREZENTOWNIK** Sztuka wręczania bażanta Upominki dla pań, panów i nastolatków
- 74** → **MUZYKA** Dyskoteka dla odważnych Z Andym Butlerem, szefem grupy Hercules and Love Affair, rozmawia Angelika Kucińska
- 76** → **LITERATURA** O dziennikach Zygmunta Baumana pisze Cezary Polak

ROZMAITOŚCI

- 78** → **KUCHNIA** Życie bez glutenu Kamila Nowak
- 80** → **WINO** Spaleni słońcem Wojciech Bońkowski zastanawia się, czy wzmocnione wino może być dobre

FELIETONY

- 18** → **MARIUSZ ZIOMECKI** Mamusia da nam klapsa
- 27** → **KASPER BAJON GOŚCINNIE** Winnicki, mój brat
- 49** → **TYMON TYMAŃSKI** Panteon futbolowych bogów
- 72** → **MACIEJ NOWAK:** Narodziny podejznanego widza

PRZEKROJ

ADRES REDAKCJI
ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa,
22 463 03 00,
www.przekroj.pl, e-mail:
doredakcji@przekroj.pl

Redaktorzy naczelni:
Zuzanna Ziomecka
Marcin Prokop

Zastępcy redaktorów naczelnych:
Hanna Rydlewska
Monika Brzywczy
(redaktor działu Kultura)

Redaktor działu Zawodówka:
Grażyna Raszkowska

Redaktor działu Grube Sprawy:
Anna Gwozdowska

Redaktor:

Grzegorz Sobaszek

Sekretarz redakcji:

Katarzyna Czarnačka

Współpracownicy:

Wojciech Bońkowski, Andrzej Cała, Kuba Dąbrowski, Mateusz Farenholz, Paweł T. Felis, Karolina Kotowska, Aga Kozak, Angelika Kucińska, Marta Mach, Monika Maciejewska, Michał Maltan, Wojciech Mikołuszko, Agata Napiórska, Agata Nowicka, Grzegorz Piątek, Cezary Polak, Marek Raczkowski, Marianna Saska, Karolina Sulej, Stach Szablowski, Mike Urbaniak

Projekt graficzny: Magdalena Piwowar

Pracownia graficzna:

Andrzej Figatowski

Fotoedycja: foto@przekroj.pl,

Karolina Sekuła, Katarzyna Serek

Obróbka zdjęć: Bogumiła

Kreczmańska, Bartosz Wójcik,

Tomasz Kieras, Krzysztof Rzeszotek

Korekta: Ling Brett

Strona internetowa: KRCMedia.pl

Wydawca: Presspublica sp. z o.o.

ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa

Promocja i marketing:

Agnieszka Gajzler – Dyrektor

Marketingu i Rozwoju, Paulina Berska

(p.berska@rp.pl)

Biurowie reklamowe:

Presspublica sp. z o.o.

ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa;

faks: 22 621 46 58, 22 625 61 57

Dyrektor działu agencyjnego:

Filip Weichert – 22 463 01 88

(reklamainfo@presspublica.pl)

PRENUMERATA TYGODNIKA „PRZEKROJ”

Prenumerata redakcyjna

Cena prenumeraty 2012 r.:

roczna: 166,40 zł, półroczna: 83,20 zł,

kwartalna: 41,60 zł

Zamówienie na prenumeratę należy

składać: e-mail: prenumerata@

przekroj.pl lub faxem: 22 621 22 61.

Dodatkowe informacje

pod nr. tel. 800 120 195

Prenumerata kolporterska

oddziały Ruch SA, 22 693 72 27,

www.prenumerata.ruch.com.pl,

urzędy pocztowe

Prenumerata e-wydania www.egazety.pl

Prenumerata zagraniczna Ruch SA

www.ruch.pol.pl; 22 693 67 75,

22 693 67 43

Dostęp na stronie WWW i wersja na IPADA

Prenumerata redakcyjna

Cena abonamentu na iPad

i w Internecie: tygodniowy – 3,69 zł,

kwartalny – 30,75 zł;

roczny (z rabatem 30 proc.) – 99 zł.

Do wykupienia na www.przekroj.pl

oraz w App Store.

Informacje: wsparcie@przekroj.pl

Zdjęcie
na okładce:
Katia Serek

Łagodne i gorące.
Wyrafinowane i zmysłowe.
Kojące i pobudzające.

nastaw się
na chill out

Dwie płyty, a na nich starannie wyselekcjonowane,
różnorodne brzmienia Chilli ZET.

POLECAMI!
MAGDALENA MIELCZAK

Lana Del Rey, Jessie Ware, Imany, SOMA, Frank Ocean i inni.

WYJŚCIE Z BLOKÓW

STYLIZACJA: JODANNA TOŚKO, MAKIAŻ: MARTA SZUMIGAŁ (5)

Obsypany nagrodami film „Jestem Bogiem” przypomniał części mediów o istnieniu takiego gatunku muzycznego jak **hip-hop w polskim wydaniu**. Rap znów stał się modny, otrąbiono jego triumfalny renesans. Tyle że nie ma to nic wspólnego z prawdą, bo rodzimy rap od lat ma się dobrze i tylnymi drzwiami przedarł się do mainstreamu.

ANDRZEJ CAŁA, ZDJĘCIA KATIA SEREK

GARNITUR: PROCHNIK, ZEGAREK S.T.A.M.P.S., SPINKI: LAS RAK - AGABAG, KOSZULA: WOLCZANKA

Liczby nie kłamią. W najnowszym notowaniu listy OLIS (cotygodniowe podsumowanie najlepiej sprzedających się płyt w Polsce) w pierwszej „50” mamy aż 10 pozycji hiphopowych! Liderem jest producent Donatan, na drugiej pozycji zade-

biutował poznański raper DonGURALesko. Wyprzedzają nie tylko rodzime gwiazdy – Anię Dąbrowską, Hey, Brodkę, Marię Peszek, T.Love, ale też najpopularniejszych artystów zagranicznych, z One Direction, Laną Del Rey i The Rolling Stones na czele.

WOJCIECH SOKÓŁ SOSNOWSKI (1977)

To miejsce, gdzie nie potrzeba kart tarota, by przewidzieć przyszłość, patrz ludziom po oczach.

Podobno mam wizerunek biznesmena. OK. Przynajmniej, jak ktoś kiedyś postawi na robienie ze mną interesów, będzie miał o mnie lepsze zdanie niż o przeciętnym raperze, który pali jointy od rana do wieczora i nic nie rozumie. Niby jestem zamożnym człowiekiem, ale na papierze, bo jeszcze nie byłem beneficjentem tego, że mam firmę odzieżową i wydawnictwo. Cały czas reinwestujemy w PROSTO. Żaden ze wspólników nie wypłacił sobie nigdy dywidendy. Każdy ma normalną pensję, pozwalającą żyć na w miarę normalnym poziomie. O tym, że to nie jest zabawa, przekonaliśmy się dwa razy, kiedy stawaliśmy na skraju bankructwa. Na czym zarabiam? Na koncertach, tantiemach i rzeczach około muzycznych. Najważniejsza jest zawsze sama muzyka. Zmienia się, kiedy my się zmieniamy. Inspiracje pozostają te same. Życie, rzeczywistość, ludzie. Kiedyś było więcej wylewania zółci. Na samym początku lecieliśmy z całą księgą przysłów polskich po drodze. Trochę to dzisiaj żenujące, ale sentyment został. Priorytet na dziś? Święty spokój. Tylko jak artysta może mieć w tym kraju święty spokój, jeśli świadomość wydawania pieniędzy na kulturę jest minimalna, a ZAiKS śmierdzi PRL? Nic z nimi nie załatwisz przez Internet.

Praprawnuk Stanisława Wyspiańskiego. Przez 13 lat był oficjalnie bezdomny, nie posiadał własnego adresu. Półtora roku mieszkał u Pona. Założyciel największego wydawnictwa hiphopowego PROSTO, posiadającego najpopularniejszy kanał muzyczny na YouTube PROSTO TV i własną linię odzieżową. Oficjalnie zadebiutował w 1998 r. na płycie DJ 600 V. → Anna Malinowska

RAFAŁ PONO PONIEDZIELSKI (1976)

Żaden ze mnie biznesmen. Targować też się nie potrafie. Co nie znaczy, że nie wiem Jak się zarabia na rapie.

Biznes? Jak wydają trzy tysiące płyt, jestem szczęśliwym człowiekiem. Nie produkuję ich sam, żeby się dorobić. Chcę, żeby wszystko było dopilnowane od początku do końca. Po prostu. Jak się przyłożysz, będziesz miał i kasę. Nie jesteśmy palantami. Wyrośliśmy w kregach, gdzie trzeba było uważać na to, z kim i o czym się rozmawia. Chodzi o to, żeby nikt cię nie oszukiwał. Tak było od zawsze. Kiedyś sami otworzyliśmy sobie studio. W moim pokoju. Kupiliśmy od groma sprzętu i nie mieliśmy zielonego pojęcia, jak to obsługiwać. Metodą prób i błędów zaczęliśmy być realizatorami własnych nagrań. Żeby nagrywać dobry rap, musisz być w nim szczerzy. Manifestacją przekazu mojej rzeczywistości jest dzisiaj fundacja. Muzyka narzędziem PR-owym, żeby ją promować. Miałem normalną rodzinę. Głodny nie chodziłem. Nie pochodzę z patologii. Na podwórku siedziałem, bo nie miałem co robić. Gdybym miał gdzie grać w ping-ponga, to pewnie nie siedziałbym na ławce. I to wszystko chcę dzisiaj dać dzieciakom. Nigdy nie skupiłem się tylko na hiphopie. Na siebie pomysł miałem od zawsze. To mam dzieciakom do przekazania: „Skoro ja mogę robić, to co chcę, wy też możecie być wizjonerami”.

Współzałożyciel legendarnego ZIP Składu. Wychowany na warszawskich Wyscigach. Jego pasją są konie i zjawiska nadprzyrodzone. Pomysł goni u niego pomysł, ale – jak mówi – dzisiaj już dojrzał do tego, żeby rymy zamieniać w czyny. Najważniejsza jest dla niego fundacja HeyPrzygodo, którą założył razem z mistrzynią olimpijską, windsurferką Zosią Klepacką. → am

Wskaźniki sprzedaży albumów sceptyków nie przekonają. W końcu płyty rozchodzą się u nas w minimalnych nakładach, więc takie zestawienia nie muszą być miarodajnym wyznacznikiem. By doświadczyć większej skali, odwiedzmy więc YouTube i sprawdźmy, czyje klipy ogląda się najczęściej. Jak się okazuje, królują tu discopolowcy z zespołu Weekend oraz Rihanna. Ale już kawałek „Chcę ci dać” donGURALesko zajmuje siódmą pozycję, „Nie lubimy robić” Donatana jest dziewiąty, „Chmura” Pezeta to miejsce 11., a Peja z kawałkiem „A ja jestem pomidorem” zamyka czołową „15”. Próżno szukać w tym zestawieniu muzyków, którzy królują w telewizjach śniadaniowych, są zapraszani do popularnych programów czy też, niejako z urzędu, wpadają na najwyższą radiową rotację.

W mediach społecznościowych sytuacja przedstawia się podobnie. – Już choćby po samym Olisie czy statystykach profili polskich raperów na Facebooku lub ich klipów na YouTube widać, że to po prostu mainstream – mówi Jarek Szubrycht, redaktor naczelny serwisu muzycznego T-Mobile Music. I dodaje: – Środowisko hipopowe, które jest dziś bardzo artystycznie zróżnicowane, aktywne, a przy tym niezłe uświadomione biznesowo, a więc samowystarczalne, nie musi niczego nikomu zazdrościć.

Hip-hop to w Polsce potężny obecnie nurt, generujący coraz większe przychody, a przy tym radzący sobie bez wsparcia mediów, które dotychczas w zdecydowanej większości wyzna-

RYSZARD PEJA ANDRZEJEWSKI (1976)

Niekwestionowana ikona polskiej sceny hipopowej. Współzałożyciel legendarnej grupy muzycznej Slums Attack, na scenie od 1993 r. Regularnie wspiera akcje społeczne. Współwłaściciel brandu odzieżowego Terrorym i właściciel wytwórni muzycznej RPS Entertainment, którą prowadzi wraz z żoną. Niedługo na świat przyjdzie ich pierwsze dziecko. →am